

20 ROKOV V EURÓPSKEJ ÚNII

DISKUSIA S IVETOU RADIČOVOU
A DANIELOM ŠMIHULOM

MGR. VERONIKA ČEPČANYOVÁ

✉ veronika.cepcanyova@snk.sk
Slovenská národná knižnica
www.snk.sk

The paper is dedicated to the twentieth anniversary of the entry of the Slovak Republic into the European Union (EU). It discusses events preceding the entry and the circumstances under which Slovakia became part of European structures. The main focus of the paper is the educational event for high school students, which was organized by the I-Services department of the Slovak National Library (SNL) as part of its series dedicated to current events. It included a discussion with Iveta Radičová and Daniel Šmihula who explained the circumstances of this important event to the high school students of the Business Academy situated in Martin. As part of the celebration of this important milestone, an exhibition of books and materials dedicated to the topic of the EU was available to users at the SNL premises throughout May 2024.

Keywords: Slovak Republic, European Union, Iveta Radičová, Daniel Šmihula, educational events, Slovak National Library, anniversaries

ÚVOD

Slovenská národná knižnica (ďalej „SNK“) iniciovala v roku 2023 užšiu spoluprácu so strednými školami prostredníctvom vzdelávania mladých ľudí. Do dnešných dní sme zorganizovali a realizovali vzdelávacie podujatia v oblasti rôznych aktuálnych a významných tém, ako napríklad mediálna, informačná či finančná gramotnosť, patentové informácie, radikalizácia a extrémizmus či 30. výročie samostatnosti Slovenskej republiky.

Významné výročie oslavuje Slovensko aj v roku 2024, a to 20. výročie vstupu Slovenska do Európskej únie. Slovensko sa totiž stalo členom Európskej únie v máji 2004.

ČO PREDCHÁDZALO VSTUPU SLOVENSKA DO EÚ?

Záujem o vstup do európskych štruktúr prejavila naša krajina ešte ako súčasť Československa v 90. rokoch minulého storočia. Od roku 2000 sa vstup Slovenska do EÚ odvíjal od rozhovorov s EÚ týkajúcich sa ôsmich negociačných kapitol. Jednotlivé oblasti zahŕňali napríklad hospodársku súťaž, malé a stredné podnikanie, vzdelávanie a školstvo či vedu a výskum.

Európska rada na svojom zasadnutí v Göteborgu v júni 2001 potvrdila, že ďalšie rozšírenie EÚ je v záujme vtedajších členských krajín. Cieľom bolo, aby sa nové členské krajiny mohli zúčastniť volieb do Európskeho parlamentu v roku 2004.

Zoznam krajín, o ktoré sa Európska únia rozšírila, bol vypracovaný na summite v belgickom Laekene v decembri 2001. Tieto krajiny sú preto označované aj ako Laekenská skupina. Patria sem: **Slovensko, Česko, Maďarsko, Poľsko, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Malta a Cyprus**. Pripravenosť jednotlivých kandidátov na vstup bola hodnotená v pravidelných správach Európskej komisie. Nasledujúce mesiace sa definitívne podarilo uzavrieť rokovania s prístupujúcimi krajinami a doriešili sa finančné otázky spojené s rozšírením.

Na Slovensku predchádzalo samotnému vstupu referendum o vstupe Slovenska do Európskej únie, ktoré sa konalo 16. – 17. mája 2003. Vyhlásil ho vtedajší prezident Rudolf Schuster. Išlo o v poradí pia-

te referendum na Slovensku a ako jediné spomedzi ôsmich, ktoré sa dodnes konali, bolo platné. Zúčastnilo sa ho 52,15 % oprávnených voličov. Na otázku „*Súhlasíte s tým, aby sa Slovenská republika stala členským štátom Európskej únie?*“ odpovedalo 6,2 % voličov NIE a 92,46 % voličov ÁNO.

Národná rada Slovenskej republiky v júli 2003 ratifikovala Zmluvu o pristúpení k Európskej únii (*Slovensko* [bez dátumu]).

VÝROČIE VSTUPU SLOVENSKA DO EÚ V SNK

Pri príležitosti tohto významného výročia sa SNK rozhodla pripraviť vzdelávacie podujatie pre študentov stredných škôl. Naším zámerom bolo nielen pripomenúť si význam tejto udalosti, ale najmä priblížiť okolnosti a následky vstupu Slovenska do Európskej únie študentom, ktorí si túto udalosť nemajú možnosť pamätať. Realizáciu podujatia sme symbolicky naplánovali na mesiac máj, teda takmer presne na 20. výročie vstupu Slovenska do Európskej únie.

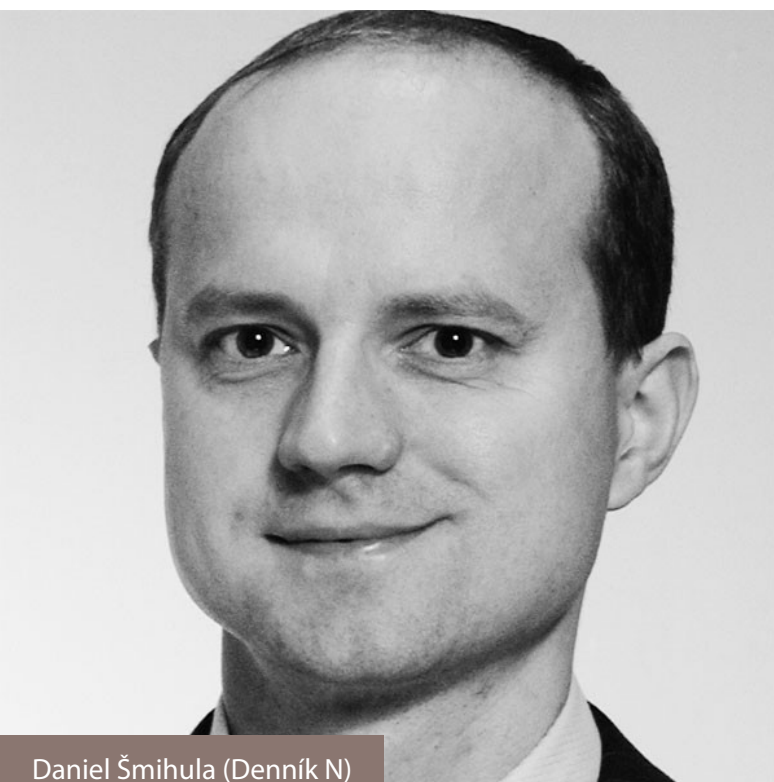
V minulosti sme podobné vzdelávacie podujatia realizovali formou prednášky jedného alebo viacerých odborníkov na danú tému. Keďže pri tomto podujatí ide o pomerne náročnú tému, našim cieľom bolo, aby bol obsah podujatia pre cieľovú skupinu zrozumiteľný a zaujímavý. Z tohto dôvodu sme ako formát podujatia zvolili moderovanú diskusiu s dvomi odborníkmi a ako účastníkov diskusie sme oslovili prof. PhDr. Ivetu Radičovú, PhD., a doc. JUDr. MUDr. Daniela Šmihulu, PhD., Dr. iur.

Iveta Radičová je profesorkou sociológie. V minulosti pôsobila ako predsedníčka vlády SR, ministerka práce a sociálnych vecí SR, poslankyňa NR SR a tiež ako expert pre sociálnu politiku Európskej komisie v európskych projektoch zameraných na koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia a výmenu informácií o sociálnych politikách členských štátov. V súčasnosti je dekanou Fakulty masmédií Paneurópskej vysokej školy, prednáša sociológiu aj na Bratislavskej medzinárodnej škole liberálnych štúdií a je európskou koordinátorkou Európskej komisie (Paneurópska vysoká škola © 2024). Okrem toho je autorkou mnohých publikácií vrátane knihy *Byť alebo nebyť – Európska únia?*

Iveta Radičová (Denník N)

Daniel Šmihula je právnik, politológ, diplomat, publicista a spisovateľ. Je autorom odborných aj publicistických článkov v oblasti histórie, medzinárodných vzťahov, vojenstva a medzinárodného práva v slovenských, českých i zahraničných časopisoch, a tiež politických komentárov v rôznych periodikách. Dlhodobu sa zaoberá agendou Európskej únie, NATO a medzinárodnej bezpečnosti. Pravidelne vystupuje na domácich i zahraničných odborných konferenciách. Od roku 2010 pôsobí na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (*Daniel 2022*).

Daniel Šmihula (Denník N)

Diskusia v rámci podujatia 20 rokov v EÚ (Slovenská národná knižnica, ďalej SNK)

Diskusiu moderovala riaditeľka odboru k-Služby SNK Mgr. Zuzana Prachárová. Otázky počas rozhovoru kládla tak, aby účastníci podujatia - študenti Obchodnej akadémie v Martine - získali prehľad o tom, čo je to Európska únia a aké výhody nám prinieslo členstvo v nej, a aby mali možnosť vidieť, ako samotný vstup Slovenska do európskych štruktúr po 20 rokoch vnímajú Iveta Radičová a Daniel Šmihula.

Toto podujatie však nebolo jedinou akciou, ktorú pripravila SNK pri príležitosti výročia vstupu Slovenska do Európskej únie. Po podujatí sa Zuzana Prachárová porozprávala s Ivetou Radičovou a Danielom Šmihulom opäť, aby nahráli podcast na tému Európskej únie a výhod nášho členstva v nej. Daniel Šmihula v rámci podcastu zhodnotil, že vďaka členstvu v Európskej únii máme prístup k veľkému trhu, na ktorý môžeme vyvážať naše produkty, a ktorý nám zabezpečuje prísun produktov, ktoré nevyrobíme. V slovenskom dovoze (80 %) aj vývoze (85 %) dokonca krajiny Európskej únie majú prevahu (Drapáková a Geist 2019). Európska únia nám podľa slov Danie-

la Šmihulu poskytuje aj vysokú mieru bezpečnosti, pretože štáty združené v Európskej únii medzi sebou nevedú vojny, a zároveň Európska únia spolu s NATO poskytuje ochranu štátov pred agresormi mimo európskeho prostredia. Ďalšími výhodami sú možnosť voľného pohybu, cestovania, podnikania či práce v zahraničí a až 80 % našich verejných investícií je financovaných z európskych fondov. Otvorili sa nám tiež možnosti na štúdium v zahraničí. Jedným z najúspešnejších európskych programov je *Erasmus*, ktorý od svojho spustenia v roku 1987 umožnil študovať v zahraničí viac ako trom miliónom Európanov, medzi nimi približne 25 000 Slovákom. Naopak, na Slovensko sa vďaka tomuto programu dostalo 12 500 mladých ľudí z iných európskych krajín (Drapáková a Geist 2019).

Iveta Radičová doplnila, že veľkou výhodou je naše členstvo v eurozóne s jednotnou menou euro. Slovensko oficiálne vstúpilo do eurozóny 1. januára 2009 (*Slovensko* [bez dátumu]). To nám dnes zabezpečuje výhodnejšie obchodovanie v rámci 19 členských krajín tejto zóny a garanciu stability meny. Iveta Radičová tiež spomenula modernizáciu technológií a priemyslu. Za 20 rokov členstva v Európskej únii sme získali 11,7 miliardy eur na rozvoj našej infraštruktúry a investovali tak do ciest, mostov, kanalizácií, vodovodov, zateplovania budov, rekonštrukcií škôl a škôlok.

Obaja následne zhodnotili, že hoci Európska únia poskytuje len príležitosti, nie automatické garancie

na rozvoj, ako členský štát Európskej únie sme na tom výrazne lepšie, ako keby sme boli mimo európskych štruktúr. Skonštatovali tiež, že v súčasnosti patríme medzi najprosperujúcejšie krajiny sveta.

Po vstupe Slovenska do Európskej únie sa otvorili nové možnosti aj v oblasti slovenského knihovníctva. Aj vďaka podpore z eurofondov sa totiž darí obnovovať a rekonštruovať mnohé slovenské knižnice. Čerstvým príkladom je Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici. V marci tohto roka bola pre svojich čitateľov otvorená po viac ako osemmesačnej rekonštrukcii. Na modernizáciu priestorov a vybavenia získala knižnica viac ako 93-tisíc eur z eurofondov, pričom v knižnici vznikli napríklad malá čítareň a klubovňa, pódium pre podujatia, priestor na komunitné stretávanie a tiež tvorivý priestor pre malých čitateľov. Nakúpili sa aj nové notebooky, tablety a zmodernizovala sa wifi sieť (Eurofondy 2024). Nenávratný finančný príspevok z Európskeho fondu regionálneho rozvoja vo výške viac ako 114-tisíc eur získala aj knižnica v Spišskej Novej Vsi. Vďaka tomu v priebehu roka 2023 nakúpila hygienické zariadenia, informačno-komunikačnú techniku, nábytok, klimatizačné zariadenia či svietidlá (TASR 2024). Okrem podpory z eurofondov sú pre slovenských knihovníkov veľkou výhodou aj možnosti cestovať do zahraničných knižníc, spoznávať ich spôsob fungovania a vzájomne sa so zahraničnými kolegami inšpirovať. Taktiež sa môžu zapájať

aj do medzinárodných projektov, z ktorých získavajú nielen finančné prostriedky, ale najmä cenné skúsenosti a poznatky.

Keďže od začiatku roka 2024 pripravuje SNK v pravidelných intervaloch výstavky kníh a informačných plagátov v priestoroch služieb na rôzne témy, v priebehu mesiaca máj sme takúto výstavku venovali práve téme tohto výročia. Používatelia si tak mohli prečítať základné informácie o tom, ako Európska únia vznikla a ako sa vyvíjala, ako fungujú európske inštitúcie, ako do Európskej únie vstúpila naša krajina a čo nám to prinieslo. Taktiež si mohli pozrieť výber kníh na tému Európskej únie, ktoré sa nachádzajú vo fonde SNK a je možné si ich vypožičať.

Zuzana Prachárová, Iveta Radičová a Daniel Šmihula pred nahrávaním podcastu (SNK)

Výstava v priestoroch služieb SNK (SNK)

ZÁVER

Po realizácii podujatia sme mohli skonštatovať, že napriek náročnosti tejto témy sa nám podarilo dosiahnuť náš cieľ a študentom Obchodnej akadémie v Martine sprostredkovať podstatné informácie zrozumiteľným a zaujímavým spôsobom. Dokazuje to spätná väzba od samotných účastníkov podujatia, v rámci ktorej sa vyjadrili, že podujatie bolo obsahovo zaujímavé a jeho prevedenie splnilo ich očakávania:

„Pani Radičová veľmi pekne zhodnotila fungovanie inštitúcií EÚ žiakom, konštruktívna debata s pánom Šmihulom.“

„Veľmi sa mi [to] páčilo, bola som nadšená, že som mala príležitosť sa zúčastniť.“

„Naučili sme sa veľa nového a zopakovali sme si to, čo sme už vedeli. Prednášajúci dokázali rozprávať zaujímavo.“

„Podujatie splnilo naše očakávania, pokiaľ ide o informácie o EÚ a jej fungovaní. Prekvapila ma živá, miestami až konfrontačná vzájomná diskusia.“

Čo sa týka interview s Ivetou Radičovou a Danielom Šmihulom, priaznivci Podcastu Slovenskej národnej knižnice si ho budú môcť ešte v tomto roku vypočuť na platforme Spotify .

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Daniel Šmihula. 2022. *Literárny týždenník*. roč. 35, č. 9 – 10.

DRAPÁKOVÁ, Dáša a Radovan GEIST. 2019. *#DataEU: Slovensko a Európska únia v dátach*. Online. Bratislava: EURACTIVE Slovensko. Dostupné na: https://euractiv.sk/wp-content/uploads/sites/8/2020/01/DataEU_Publikacia.pdf. [zobrazené 2024-07-04].

Eurofondy pomáhajú obnovovať kultúrne inštitúcie: Zrekonštruovaná pobočka Verejnej knižnice Mikuláša Kováča už slúži ľuďom. 2024. Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Online. 2024-03-21. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/aktuality/cko/eurofondy-pomahaju-obnovovat-kulturne-institutcie-zrekonstruovana-pobočka-verejnej-kniznice-mikulasa-kovaca-uz-sluzi-ludom/>. [zobrazené 2024-07-17].

TASR. 2024. *Knižnicu v Spišskej N. Vsi zmodernizovali vďaka dotácii z eurofondov*. Teraz.sk: Spravodajský portál Tlačovej agentúry Slovenskej republiky. Online. 2024-02-18. Dostupné na: <https://www.teraz.sk/regiony/kniznicu-v-spiskej-n-vsi-zmodernizov/775409-clanok.html>. [zobrazené 2024-07-17].

Paneurópska vysoká škola. © 2024. Online. Dostupné na: <https://www.paneurouni.com/kontakty-masmedii/prof-phdr-iveta-radicova-phd-2/m/>. [zobrazené 2024-06-13].

Slovensko v EÚ. [bez dátumu]. Európska komisia. Online. Dostupné na: https://slovakia.representation.ec.europa.eu/onas/slovensko-v-eu_sk. [zobrazené 2024-06-05].